Zo života našich farností

„HERODES JE MEDZI NAMI — BDITE, PRAVOSLÁVNI VERIACI"!

Áno, veľmi pekne to bolo povedané.

Kapitál, pijatika, tanec a cudzoložstvo — vizitka nátury dávneho Herodesa.

Kapitál a násilie — vizitka dnešných Herodesov, ktorí podľa vzoru vtedajšieho útočia na pravdu, používajúc všetky možné prostriedky, nevynímajúc ani kapitálu.

My, pravoslávni, sme za to, že pravda sa neboji nijakého násilia, ani kapitálu, lebo ona sa kúpiť nedá a šíriť sa bude bez jeho pomoci, z milosti Božej...

Asi takéto rezumé sme si mohli utvoriť z tých všetkých krásnych kázní, ktoré odzneli dňa 14. septembra 1969 v Ladomírovej, na tradičnom odpuste, ktorý sa tam každoročne koná v česť sviatku „Usiknovenija čestnyja hlavy Ioanna Krestiteľa", z ktorej malá sv. čiastočka sa nachádza v tamojšom, bývalom kláštornom chráme.

Presne o 9,30 hod. pred bránu chrámového areálu sa zhromaždili pútnici na čele s Nikolajom Bojkom, miestnym kurátorom, aby privítali Jeho Preosvietenosť vladyku Nikolaja, ktorého doprevádzal dp. mitr. prot. Peter Spišák z Prešova.

Po krátkej privítacej reči Anička Hnatová a Helenka Pasnišinová tiež privítali milovaného vladyku a odovdali mu kytice kvetov.

Sv. archijerejskú liturgiu menovaný vladyka odslúžil na tribúne vedľa chrámu za asistencie jedného diakona a 39 kňazov.

Pekne kázal dp. Michal Hrustič z Medvedzieho. Počas sv. prijímania dôrazné slová povedal dp. titl. gen. vikár Jozef Hreha zo Stakčína a po ňom dp. Dr. Eliáš Kačur, profesor PBF z Prešova.

Po sv. liturgii otcovsky sa k veriacim prihovoril milovaný náš vladyka Nikolaj, po čom nasledovala večerňa s myrovaním.

Obchôdzku chrámu uskutočnili iba kňazi a nosiči sv. križov a koruhví, nakoľko niekoľkotisícový zástup veriacich by sa ani nezmestil na obchôdzku.

Mal čo robiť teda toho roku na odpuste v Ladomírovej aj miestny duchovný, aby všetko malo dôstojný priebeh, mali však dosť čo robiť aj kurátori. Veď už len umiestniť 22 autobusov a množstvo osobných automobilov nebolo ľahké v tunajších možnostiach, avšak kurátori Eliáš Želizňak a Juraj Olejar to celkom dobre zvládli.

Nazdávam, sa že všetci pútnici vracali sa do svojich domovov uspokojení a duševne posilnení, a to s tým vedomím, že pravoslávna cirkev k svojmu upevneniu nepotrebuje kapitál, jej vystačí milosť Božia.

M. K.

Budúce číslo vyjde 10. decembra 1969.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. Pošt. novinový úrad, Jindřišská ul. 14, Praha 1. — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XV. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 11/1969

Detská príloha nášho Odkazu

Milé detičky! Znovu nám Pán Boh dal stretnúť sa na tejto našej stránke, aby sme mohli pokračovať v rozprávaní o tom, ako má vyzerať každodenný život kresťana.

Doteraz som Vám už načrtla, ako asi prebieha prvá polovica dňa, keď chceme ozaj dobre pracovať a neopúšťať sa Boha. Niekedy sa však stanú veci nepredvídané, ktoré môžu narušiť Váš kresťanský spôsob života, na ktorý ste si už zvykli. V prvom rade je to zármutok, pocit nespokojnosti nad výsledkami práce, skrátka pocit, ktorý vážne môže narušiť náš spôsob duševného života. Čo robiť, ak sa také niečo stane?

Deti, niektorí dospelí sa usilujú detský zármutok zľahčovať, hovoriť, veď že čo, to je len dieťa, čo ono vie, ale my, dospelí, my sme toho vytrpeli, atď., až má človek pocit, že sa poniektorí ľudia v utrpení priamo vyžívajú. To nie je správne. Každý človek, nech je dospelý alebo dieťa, prežíva určitý stupeň duševného života, teda i určitej nespokojnosti, ba i zármutku. Dospelí trpia, ako sa zvykne vravieť, nad vážnymi vecami, ale taký hrozný žiaľ prežíva dieťa nad rozbitou bábikou, to viete, milé moje, veľmi dobre. Keď dieťatku praskne krásna nafúknutá lopta, v tejto chvíli je preňho všetko stratené. Takisto u väčších detí známka v škole vie zarmútiť, u mládeže sú to problémy citové, ktoré niekedy mládenca či dievča vedú až k neuváženým činom.

Ako sa teda správať v zármutku? Treba byť tichý a usilovať sa o kľud. Malé deti nech sa vyplačú pri mame, pre väčších tu je tajina sv. spovede, kde môžu všetko vyrozprávať, a tak si uľahčiť situáciu. Smútok v sebe netreba tajiť a chodiť s hlavou zvesenou a s kalnými očami. Isus Christos, keď bol zarmútený, dal to najavo, zväčša však bol kľudnej, miernej nálady bez výkyvov. Nech Vám je príkladom vo všetkom. Jeho cesta je cestou najistejšou. Ak Vás niekto urazí, nikdy neoplácajte, to by už s kresťanskou morálkou nemalo nič spoločné. I takí ľudia jestvujú, ktorí vedia hnevať na svojich blížnych hoci aj desať rokov; to však už pokiaľ dajte skôr za duševnú chorobu a neberte si z nich príklad. Ak si trest zo strany rodičov či učiteľov zaslúžite, podrobte sa mu bez slova, lebo, ak ste niečo zlé urobili, treba Vás určitým spôsobom potrestať (zdôrazňujem, že tu nie je reč o bitke, ktorá je prejavom surového človeka), aby ste nám rástli v čestných ľudí.

Predovšetkým pri zármutku, alebo nezaslúženom neúspechu, je to modlitba, ktorá nás cestou rovnou a najistejšou povedie k duševnému kľudu. Modlitba je ten prameň lieku, ktorý zahojí naše rany. Každý liek však treba vedieť používať. Viete sa modliť? Vie to máloktorý z nás, tak, aby sme priamo cítili, že Boh počúva naše slová, že vie o našich myšlienkach.

Preto si nabudúce budeme rozprávať o modlitbe. Pravoslávni kresťania vynikajú tým, že sa vedia modliť z celého srdca a úprimne a nemusia pritom dávať hlavu nabok, alebo spínať ruky k nebesám. Teda o takejto modlitbe, modlitbe neteatrálnej, to značí bez komédie, bude nabudúce reč.

Za listy ďakuje, o ďalšie prosí a všetky naše deti srdečne zdraví

Vaša teta Helena

Rôzne

● Hlava gréckokatolíckej *cirkvi kardinál I. Slipyj navštívil v Kolíne nad Rýnom kardinála Fringsa a Höffnera. Kardinál Slipyj sa potom koncom týždňa vrátil do Ríma. Toľko správa, pravdaže trocha otrasná.* Vari už gréckokatolíci majú novú hlavu svojej cirkvi? A čo na to pápež? *(Správa z Lid. demokracie 17. 9. 1969.)*

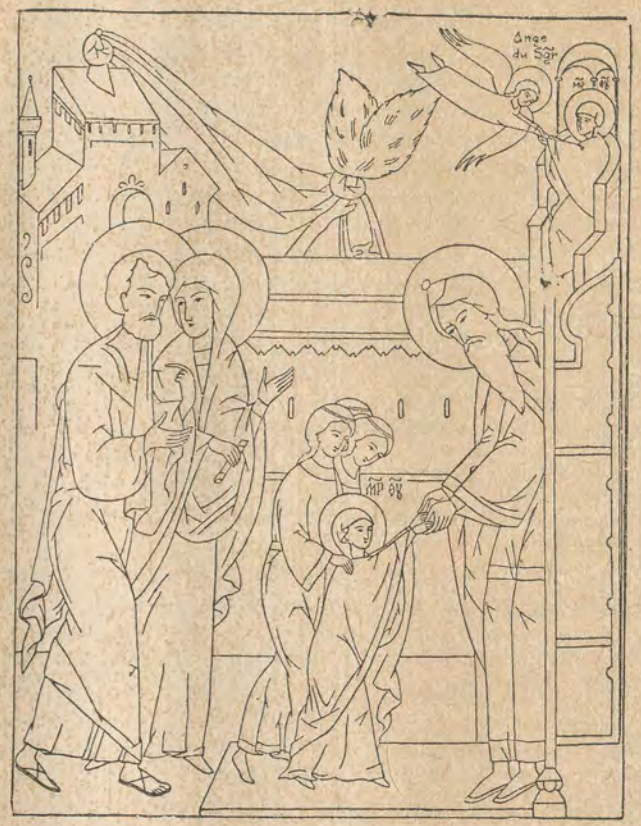

Uvedenie Presvätej Bohorodičky do chrámu

„Anhely, vchoždenije Prečistyja zrjašče, udivišasja, kako Diva vnide vo Svjataja Svjatych“.

Nám všetkým, drahí čitatelia, je duchovne blízka a drahá Prečistá, Preblahoslavená Matka Božia.

Sú nám drahé všetky udalosti, všetky podrobnosti z jej života, ktoré zachovala cirkevná Tradícia. Priťahuje nás tajomstvo jej narodenia „z neplodných“, i rané detské roky, keď žila ešte pri svojich staručkých rodičoch.

Spomeňme si na niektoré udalosti zo sv. Tradície práve o období jej detstva.

Keď mala rok, hovorí Tradícia, spravodlivý Jáchym pozval kňazov, starešinov, príbuzných a blízkych na domácu, rodinnú slávnosť a prosil kňazov, aby požehnali dieťaťu. Vyslovili nad ňou túto modlitbu: „Bože otec našich blahoslovi mladenca seho i daj jej imja slavnoje i vičnoje vo vsich rodach". Prítomní odpovedali: „Amiň! Nech sa tak stane".

Keď mala Mária dva roky, spravodlivý Jáchym sa rozhodol splniť sľub a zasvätiť dcéru Bohu a chrámu, ale jeho žena Anna, vedená materinským citom, ho uprosila, aby odložil toto zasvätenie ešte o rok. Rodičia pripravili svoju dcéru na túto udalosť a seba pripravili na rozlúčenie sa s Tou, o ktorú počas 50 rokov svojho manželského života tak prosili Boha. „Počujže, dcéra, a viď, nakloň svoje ucho: Zabudni ľud svoj a svoj otcovský dom!" (Žalm 44, 11–12). Takto predpovedal kráľ Dávid udalosť uvedenia Panny do chrámu Pánovho a začiatok privedenia ľudského pokolenia k Bohu.

Napokon prišiel čas splniť toto proroctvo, prišiel čas pre dcéru zabudnúť na dom svojho otca a z Nazareta byť vedenou do Jeruzalemského chrámu.

Stará Tradícia hovorí, že všetci rodní, blízki, známi, dospelí i deti sa stretli, aby ju odprevadili do chrámu. Na čele sprievodu išli mladé devy so svietnikmi v rukách a spievali žalmy, za nimi spravodliví rodičia viedli svoju trojročnú Dcéru, a potom všetci ostatní. Vtedy sa splnilo proroctvo: „Vedená je ona ku Kráľovi; za ňou sa vedú k tebe devy, jej priateľky. Prichádzajú s veselím a plesaním, vchádzajú do príbytku Kráľa" (Žalm 44, 15–16).

V Jeruzaleme bol tento slávnostný sprievod privítaný kňazmi chrámu na čele s prvokňazom Zachariášom. Keď Máriu postavili na prvý stupeň chrámu, zobliekli jej domáce oblečenie a obliekli na ňu biele, sviatočné šaty. Potom už sama, so sviečkou v ruke, stúpala po všetkých pätnástich stupňoch chrámových do samotného chrámu ku vchodu do jeho vnútornej časti. Tu Zachariáš, z vnuknutia sv. Ducha, ju vzal za ruku a viedol ju chrámom do veľsvätyne, kde bola archa úmluvy — predobraz Matky Božej.

Svojím príchodom do veľsvätyne mladá dievčina vlastne oznámila, že čas sa priblížil, ten čas, kedy má splniť svoju veľkú úlohu — stať sa Matkou Syna Božieho.

A čudovali sa ľudia i anjeli tak významnej udalosti — uvedeniu Prečistej do veľsvätyne. Tak sa uskutočnilo predpovedané prorokom Uvedenie do chrámu.

Mária bola ubytovaná v príbytku panien pri chráme jeruzalemskom. Tu staršie dievčatká a panny, s požehnaním prvokňazovým a pod jeho vedením, učili ju gramotnosti, čítali s ňou Písmo sväté,

modlitby, spievali piesne a zaoberali sa ručnou prácou. Trikrát denne chodila Mária do chrámu k modlitbe a oslave Boha. Tu ju posilňoval Duch svätý.

Keď bola už deväť rokov pri chráme, poznala Mária prvý zármutok pozemský: zomrel jej otec, staručký spravodlivý Jáchym. Jeho žena Anna po jeho smrti opustila svoj domov a presťahovala sa bližšie k dcére — do domu cnostných vdov pri jeruzalemskom chráme, kde čoskoro aj zomrela.

Takto bez rodičov Bohom vybraná Panna ešte silnejšie sa pripútala k Bohu, ktorému sľúbila, že zachová svoje panenstvo a že bude otrokyňou Pánovou ochotnou kedykoľvek splniť vôľu Božiu. Je zrejmé, že ak sviatok Narodenia Panny Márie oslavuje sv. pravoslávna cirkev ako začiatok našej spásy, ako deň, ktorý „zvestoval radosť celému svetu", lebo „z nej žiarilo Slnko pravdy — Christos Boh náš", teda sviatok Uvedenia do chrámu sa oslavuje ako začiatok prípravy „vospitanija Prisnodivy v žilišči prežde vik od Otca netlinno roždšahosja vo spasenije duš našich" (stichira sviatku).

V tento sviatočný deň všetky udalosti a osoby, ktoré sa Uvedenia dotýkali, sú nám zvlášť drahé a posvätné. Naše srdce radostne prijíma i spievajúceho Dávida i spravodlivých rodičov Jáchyma a Annu, i kňaza Zachariáša, ktorý Pannu uviedol do veľsvätyne. Osobitne dojímavo dnes však prijímame do našich srdc Bohom vybranú Pannu. Veď oddnes sa úplne zasväcuje Bohu, stáva sa „sídlom" Ducha Božieho, pripravuje sa splniť svoje poslanie, „umiestniť Neumiestniteľného," zjaviť svetu „Darcu nášho života". Preto svätá pravoslávna cirkev dnes volá svojich veriacich, aby duchovne jasali a ukazuje nám, že spolu s nami sa raduje nebo i zem. „Priidite, vsi virniji — volá naša sv. cirkev — jedinu neporočnu voschvalim, ot prorokov propovidannuju i v chram privedennuju prežde vik pronarečennuju Mater i v poslidňaja lita javľšujusja Bohorodicu" (stichira sviatku).

Všetky sväté udalosti spojené s našou spásou naša sv. pravoslávna cirkev zvyčajne predkladá pred náš duchovný zrak v ich následnosti a rozdielnosti, súčasne však i spolu s ich vnútornou jednotou a silou. Naša svätá pravoslávna cirkev nás svojimi sviatočnými bohoslužbami uvádza do požehnanej hlubiny tohto sviatku, vyzýva nás, aby sme prijímali z jeho životodarnej sily a spája tento sviatok v našom vedomí i srdci s nastávajúcim sviatkom Roždestva Christovho.

Duchovnými očami dnes sledujeme Uvedenie Matky Božej do chrámu, po stupňoch jeruzalemského chrámu. Vchádza ako Matka aj ako Kráľovná nebeská, ako orodovníčka, ako Záštita naša.

Vchádza ako Radosť všetkých radostí, ako prvá naša nádej po Bohu. Modlime sa k nej, aby nám pomohla i v našom stúpaní po stupňoch duchovnej dokonalosti, modlime sa k nej, aby nám pomohla stať sa stálym chrámom žijúceho v nás Ducha Božieho (1 Kor. 6, 19).
Presvjata Bohorodice, pomohi i spasi nas!

Prečo zmĺkol?

O HISTORICKEJ MINULOSTI

Pod týmto nezvyčajným titulkom otvárame náš nový cyklus článkov **„O historickej minulosti pravoslávnej cirkvi v našej vlasti"** a na susednom Zakarpatsku. Lebo takmer všetko obyvateľstvo Zemplína, Spiša, Šariša, Makovice a vôbec obyvateľstvo nášho Prešovska, je to isté, ako obyvateľstvo Zakarpatska. Obyvateľstvo Prešovska so Zakarpatskom celé veky žilo jedným a tým istým spôsobom života. Od vekov bolo vyživované z jediného svätého stromu — sv. pravoslávnej cirkvi. Radovalo sa spoločne i prežívalo hore v rokoch 1646—49 pri založení „Užhorodskej únie". Trpelo a znášalo politický, národnostný a sociálny útlak takmer tisíc rokov. S touto historickou minulosťou začali sme oboznamovať našich čitateľov prostredníctvom našej cirkevnej tlače, vychádzajúcej na Slovensku, článkami na tému **„Naša náboženská minulosť."** Tieto články sme začali uverejňovať od č. 3/1968 a ich autorom bol prot. Leontín Lizák, vtedajší predstavený pravoslávnej farnosti v Prešove. Články rozoberali dejiny pravoslávnej cirkvi od čias sv. Cyrila a Metoda (863) v našej vlasti. Svetlo sveta uzrelo celkom päť pokračovaní. Čitatelia potom zbytočne očakávali so záujmom ďalšie pokračovanie článkov, ktoré svedčili o domovskom práve pravoslávnej cirkvi u nás. Tieto články sypali **„oheň do očú"** tým, ktorí mali iný náhľad. Ale fakt hovorí sám za seba a nemusí dvíhať ruky, aby zvítazil nad falzifikátormi historickej pravdy. Posledný zo spomínaných článkov bol umiestnený v č. 7 v časopise Zapovit na str. 163. Končil slovom: **„Pokračovanie".** Bohužiaľ, pokračovanie nenasledovalo. **Autor zmĺkol.** Je pochopiteľné, že čitatelia a milovníci histórie sa začali pýtať redakcie: **prečo bolo prerušené uverejňovanie spomenutých článkov?** — Títo čitatelia však mohli dostať len

horkú, ale spravodlivú odpoveď. — **Autor spomenutých článkov zradil pravoslávie.** Včera a v minulosti vôbec uvádzal mnohých do duchovnej ohrady Božej pravdy, ktorá nás ožiaruje z dávnej minulosti nehasnúcimi lúčmi. Azda autor chcel tento posvätný lúč preťať a zmĺkol, lebo zradil. Zradil on, zradili i druhí jemu podobní.

Je to strašné slovo — zradil! Zaznelo ako výkrik a bude znieť hlasite za nimi všetkými, za tými, ktorí zradili. Hoci pravoslávna cirkev ich nielen že v ničom neurazila, ale naopak, cirkvou im bola preukazovaná „úplná česť" (1Tim. 5, 17). Nebudeme ich menovať, každý ich pozná... Taký prípad sa stal i medzi apoštolmi: jeden zradil Učiteľa Christa. Predal Neoceniteľného za 30 strieborných. Predal Toho, ktorý dal svoju Krv za spásu ľudstva. Hospoď umyl nohy zradcu, a ten, zabudnúc na veľkú milosť Učiteľa, odpovedal „bozkom zradcu". Tak i Matka cirkev okrem svojej milosti urobila ich **„kňazmi Bohu i Otcovi"** (Zjav. 1, 6), čo je vysokou cťou. Na nich sa plní slovo o zradcoch: **„Ten, ktorý jedol môj chlieb, pozdvihol pätu proti mne"** (Ján 13, 18). Ó, nekonečná dobrota a trpezlivosť nášho Spasiteľa! Nepreklial Judáša ako **„neplodný figovník"**. „Priateľu môj, čo si prišiel?" — A zradca nevedel, čo povedať. Pokánie učinil neskoro, teda bez úžitku. Tamten dostal strieborňáky, a títo zradili za **„blaha mira seho"**, ale rovnako na sebe ponesú nezmazateľnú pečať zradcov. Tridsať strieborných vyplatených za zradu smrdí už takmer dvetisíc rokov. **A kde sa tá zrada uskutočnila?** — Uskutočnila sa tam, kde má byť všetko čisté, sväté a nepoškvrnené. Ale satan stihol vniesť jed hriechu do srdca zradcu, stihol otráviť posvätnú rodinu veriacich, **nájsť podobných zradcov i v radoch pravoslávnej cirkvi v Československu.**

Obrátili sme svoju pozornosť na starú historickú pravdu. Ju nemožno totiž zamlčať, lebo v opačnom prípade táto pravda obviní všetkých zo zrady pokladu drahocenného — svätého pravoslávia, ktoré náš ľud oduševnene ospevuje v piesňach: — **Maria sja molila, Svojeho Syna prosila, oby sja pravoslavnaja vira utverdila.** — Pripájame naše hlasy v tejto piesni k hlasom našich bratov a sestier a vyhovujeme ich vrúcnym želaniam. Poberáme sa do práce **„s pomocou Božou a posilnením"** (Mrk. 16, 20), aby sme naplnili **„žreb tohto slúženia"** (pravde), od ktorého odpadol náš býv. kňaz a iní jemu podobní, chceme kráčať do dávnej minulosti evanjelskej záhrady, do historickej minulosti Pravoslávnej cirkvi na našom území. Pretože **„pravda oči kole"** a naši **„dobroprajníci"** budú ihneď pripravení popierať všetko to, čo svedčí o domovskom práve pravoslávnej cirkvi u nás, budeme sa v nasledujúcich článkoch odvolávať na historické dokumenty a pramene, aby sme vopred zatvorili ústa všetkým, ktorí **„v pýche, v pohŕdaní vypovedajú bezočivo" na adresu našej cirkvi** (Žalm 30, 19).

Drahí čitatelia! Všetci si uvedomujeme, že čas nášho života sa rýchlo míňa a spolu s ním odchádzajú na večnosť spomienky nášmu srdcu drahých predkov, otcov, bratov a sestier. Z našej lásky k nim, my, ich potomci,

sa hlboko skláňame pred ich horlivosťou za sv. vec, pravoslávnu vieru. Naši predkovia uchovali nám túto vieru v nepoškvrnenej čistote, ukazovateľom k nej im bol východný obrad, usvedčujúci uniatov z toho, že pred 300 rokmi sa aj oni nachádzali v lone pravoslávnej cirkvi. My v nej prebývame neprestajne, kým oni ju zradili. Nezradili však úplne všetci na počiatku zavedenia únie r. 1646. Príslušnosť k pravosláviu nikdy úplne nezanikla medzi našimi predkami. Toto pravoslávne vedomie niekedy blikalo teplým svetlom lampy. Často, v dôsledku podmienok, ani tento plamienok nemohol horieť, prechádzal len do jednej iskierky, chránenej pod nádobou. S pocitmi vrúcnych citov k vyznavačom sv. pravoslávia v minulosti sa dnes my, ich potomci dávame oduševňovať ich hrdinstvom aj v našich skúškach, ktoré v dnešných časoch musí znášať pravoslávna cirkev. Nie je možné sa nečudovať tomu, že aj keď naši predkovia boli prostými ľuďmi, **predsa v celej kráse a plnej hĺbke poznali pravdy pravoslávnej viery.** Z pokolenia na pokolenie, zrodení v únii, tamtiež vychovávaní v „železnej disciplíne" neustále hľadali príležitosť otvorene vystúpiť za obnovenie pravoslávnej cirkvi. Ich horlivosť sa otvorene začala prejavovať v polovici XIX. storočia, v dobe všeobecného revolučného pohybu v Európe a vyústila v mohutnú vlnu na začiatku XX. storočia. Teraz už nebojácne prejavili pripravenosť na hociaké obete za **„starú vieru", čoho dôkazom je inscenovaný Marmaroš-Sihotský proces** (1913/14), pri ktorom sedelo na lavici obžalovaných 180 ľudí.

Ale súdy Božie ako oceán (Žalm 35, 7) určili, že prenasledovatelia s hlukom zmizli a božská pravda jestvuje na veky. V hlbokej pokore vzdávame vďaku Bohu, ktorý oduševnil našich predkov k hrdinstvám vyznavačov. Pociťujeme dojatie nad tým, že naši predkovia, neučení v dogmách ukázali sa ako ľudia rozvážni, hlbokomyslní a stali sa tak učiteľmi budúcich pokolení. V nich viditeľne účinkovala milosť sv. Ducha, zvestovaná v sv. evanjeliu: „Zjavil si (Otče) nemľuvňatám" (Luk. 10, 21). Pán vybral ich ako dejateľov v svojej vinici, ale zlí vinohradníci s nimi zle naložili. **Ľudia hlboko nábožní chceli, aby ich duše boli spasené len v pravoslávnej cirkvi.** „Mocní tohto sveta" ich však nútili vrátiť sa do únie, avšak hrdinskí vyznavači pravoslávia odpovedali svojim prenasledovateľom: **„Súďte, či je spravodlivé pred Bohom poslúchať viac vás ako Boha?"** (Skut. 4, 19).

Pre nás je posvätnou povinnosťou zapísať na stránky dejín ich činy v boji za cyrilometodejskú vieru — vieru pravoslávnu a **„pozorovať, aký bol koniec ich obcovania a nasledovať ich vieru"** (Žid. 13, 7), t. j. poučovať sa ich príkladom. To správne pochopil i spomínaný autor **„Našej náboženskej minulosti"**. V jeho článkoch sa okrem iného hovorí aj toto: **„V našom kraji žili Slovania už pred rokom 867, a čo nás najviac zaujíma, prijali už kresťanskú vieru po tomto roku... vieru z Východu skrze učeníkov sv. Cyrila a Metoda, teda vieru, ktorá i po rozkole kresťanskej Cirkvi (1054) sa volala pravoslávnou"** (Zapovit... č. 3, 1968, str. 66). Autor píše tak, ako to vykladá história. Ale teraz zmlkol. Je pravda, že sa otvorene priznal, že dostával listy s ostrým obsahom proti sebe za jeho riadky v našom časopise zo strany nežičlivcov sv. pravoslávia, a zjavne sa otrocky podrobil ich vôli. Takto chceli prinútiť pravdu, aby mlčala. Avšak, ak aj my sa odmlčíme, vtedy **„kamenie bude kričať"** (Luk. 19, 40) proti nám. Aby sme nemuseli znášať Božie odsúdenie za to, že sme mlčali, berieme sa do prerušenej práce L. Lizaka a budeme pokračovať v nej s Božou pomocou.

Sme nútení si priznať, že práca to nebude ľahká, lebo dokumenty z histórie Matky-cirkvi nie sú ešte systematicky usporiadané. Treba hľadať v archívoch, knižniciach. **Mnoho sa stratilo alebo bolo úmyselne zničené, mnoho dokumentov je v Československu vzácnych.** Podľa môjho náhľadu budú niektoré historické problémy, ktoré bude treba vysvetliť, „hypotézami". **„Je na vôli čitateľa, ako sa pozerá na tú pestrú zmes** — píše N. Karamzin, — **ktorá to zmes slúži niekedy ako svedectvo, niekedy ako objasnenie, alebo doplnenie** k historickej udalosti. Pisateľ bude musieť nazbierať bohatú literatúru, ktorá by poslúžila upevneniu vo viere, láske a nádeji na spasenie v cyrilometodejskej pravoslávnej cirkvi. V očiach zakladateľa cirkvi na Veľkej Morave zloprajníci túto cirkev nemohli zničiť, bolo treba jej vyznavačov vyhnať a tak zničiť pravoslávie u nás. Títo zakladatelia, zachraňujúc svoje životy, utekali k južným Slovanom, do Srbska a Bulharska, kde založili pravoslávnu cirkev na Podkarpatsku.

Bol by som rád uspieť v tejto práci na slávu Božiu, na blaho sv. pravoslávia a k nášmu spoločnému dobru. Prosím preto čitateľov, aby sa za mňa modlili, aby moja práca bola korunovaná úspechom. Nič nehľadám pre seba, lebo poznám slová sv. ap. Pavla: **„Preto prijímajte sa vospolok, ako nás aj Christos prijal na oslávenie Boha" (Rim. 15, 2).** V tom je vôľa Božia, k tomu nás volajú aj základné kresťanské povinnosti na našej životnej ceste od dočasného života k životu večnému.

Nestor D. G.

Zaujímavosti

● Ešte nedávno *nemal nikto ani tušenia, že by sa taká organizácia, ako je katolícka cirkev, ktorá si kladie za úlohu starať sa predovšetkým o duchovné blaho človeka a jeho šťastný posmrtný život, mohla zaoberať aj takými prozaickými vecami ako sú pozemské statky. Nejeden z pol miliardy cirkevníkov si predstavoval a dodnes predstavuje cirkev svätú ako nejakú chudobnú mater, ktorá je odkázaná na halierové alebo korunové dary svojich veriacich ovečiek. A zatiaľ situácia je celkom iná: táto ctihodná cirkevná organizácia je jednou z najväčších, najmocnejších finančných mocností sveta. Zaujímavý a prekvapujúci materiál o tom zozbieral americký novinár Nino Lo Bello, korešpondent hospodárskeho časopisu Business Week a uverejnil v knihe* Miliardy Vatikánu, *vydanej nakladateľstvom Fritz Molden, Viedeň—Mníchov—Zürich.*

Alexander Ivanovič Pavlovič básnik Makovice

VERNÝ KŇAZ A OCHRANCA SV. PRAVOSLÁVNEJ VIERY.

19. septembra 1969, keď sme spomínali *150. výročie narodenia veľkého básníka Makovice Alexandra Ivanoviča Pavloviča*, stál som pri jeho hrobe vo Svidníku a bolo mi do plaču. Také krásne výročie a taká malá pozornosť sa mu venovala! Niekoľko dietok, ktoré ani nevedeli, kto tam leží, niekoľko intelektuálov, krátka reč bez programu a to je všetko. Z gréckokatolíckych duchovných som tam nevidel nikoho, pravoslávni nemohli nič zorganizovať, pretože pravoslávny chrám vo Svidníku, pri ktorom odpočíva prach nášho národného a cirkevného velikána, bol násilne prevzatý gr. katolíkmi, takže pri organizácii by mohlo dôjsť k bitke, ako to u nich býva, preto nás bolo málo a bolo nám veľmi smutno.

Tajomník CK KSUT-u Vasiľ Potičný pri pietnom akte okrem iného povedal: *Pavlovič s radosťou vítal príchod ruských vojsk na Zakarpatie.* On ako aj celé obyvateľstvo Zakarpatia, bol pyšný na to, že má na Východe takých silných bratov, takú veľkú državu ako je Rusko, kde hovorili takou istou rečou a vyznávali tú istú v i e r u. *My by sme k tomu dodali len slovo: p r a v o s l á v n u.*

V gr. kat. časopise Blahovistnik č. 2 na str. 3 je tiež spomienka na A. Pavloviča, kde sa o ňom okrem iného hovorí: „A. Pavlovič veľmi miloval svoj národ, Cirkev", ale akú Cirkev, akú vieru, to sa neopovážili napísať. Na pietnom akte so mnou stál aj *najstarší občan Svidníka, kurátor Vaňuga, ktorý k A. Pavlovičovi chodil do školy.* Spýtal som sa ho: „Vy ste chodili do školy k Pavlovičovi a ste si ho dobre zapamätali, akej viere Vás učil byť verným o. Alexander?"

Brat Vaňuga odpovedá: *„Viete, vtedy bola maďarčina, on sa musel písať ako katolík, ale učil nás len pravoslávnej viere. To bol pravoslávny kňaz, nie taký ako sú dnes, čo prekrúcajú slová a nechcú o pravoslávii ani počuť, len nás spomínajú ako pravovirnych, virnych, alebo len christijan, len aby tam nebolo slovo pravoslávny!"*

Je to krásne svedectvo, najstaršieho občana Svidníka, ktorý zostal verný večnému odkazu svojho otca duchovného Alexandra Pavloviča, ktorý napísal:

Novyj hod dnes začinajem,
My vsi pravoslavny,
Kotory kripko trimame,
Viry pravdy davny.

Staroj pravdi buďme virny
I v tom novom hodi,
Pravoslávnosť zaderžujme
V našem russkom rodi.

Starej pravde buďme verní, učí nás o. Alexander, ale zároveň nikoho nenecháva na pochybnostiach, ktorá je to stará pravda, že je to pravoslávie, viera pravoslávna.

Ako teraz, tak aj v minulosti, pravoslávie bolo tŕňom v oku našich nepriateľov a títo si robili z našej pravoslávnej viery posmešky, zvlášť si robili posmešky z pravoslávneho duchovenstva, ktoré sa neholilo, ale podľa príkladu starej tradície nosilo brady. *O. Alexander, ako zástanca sv. pravoslávnej viery* a všetkého čo je staré a nášmu ľudu sväté, vtedy napísal:

1. U Slavjan v česti borody,
U nich viry mnoho,
Nenaviďat čuži mody,
Deržatsja staroho.

2. V našich cerkvach s borodami
Maľuvany, svjaty,
Proto meždu Rusinami,
Popy borodaty.

3. Borodaty popy naši
Po russki dychajut,
Znajut russki Otčenaši,
Svoj narod kochajut.

Judáš zradil Spasiteľa nášho Isusa Christa. V dnešných časoch, keď pravoslávna cirkev u nás je nenávidená a prenasledovaná, *našli sa aj medzi nami duchovní, ktorí za judášsky groš zradili svoju matku pravoslávnu Cirkev.* Tak to bolo vždy, aj tak to bude. Títo duchovní a tí tzv. inteligenti, ktorí všemožne pomáhajú ničiť našu pradedovskú vieru, by si mali za uši zapísať slová nášho národného a cirkevného buditeľa, ktorými sa obracia práve k nim:

Vy naroda nastavnicy,
Otcy pervosvjaščennicy
Russkuju dumu dumajte,
Za hory nepozerajte,
Otkuda nenavisť k Rusi
pravoslavnych trapit, dusit!

Kto virit, dolžen ľubiti,
Ne stavľati na Rus siti.

Vy ne Rimľane, ne Nimci,
Na vas Ruski svitly vinci.

Niet u nás na Východe chrámu, kde by ako symbol starej pravoslávnej viery nebol pravoslávny trojramenný kríž. Na mnohých domoch veriacich v Orlíku, ba aj v katolíckych obciach v Lenartove, v Niž. Olšave, ako pozostatok pravoslávia sú pravoslávne kríže. Dnes sa tieto kríže ničia, zhadzujú a zahladzujú. Tak bol zhodený pravosl. kríž zo zvonice v Stropkove, v cerkvi v Krušinci, premaľovaný na obraze sv. Cyrila a Metoda v Stropkove a zahladený alebo spálený na mnohých iných miestach. Čo by na to povedal otec Alexander Pavlovič, keby vstal z hrobu a videl to vandalské ničenie sv. krížov? On to už povedal v roku 1877 a jeho slová platia dodnes:

Ne mučte nas filosofy, neroby,
Pustoslovnym duchom vašej utroby,
Vira, ľubov i nadežda u nas česť,
Naše znamja — pravoslavnyj russkij krest!

Gréckokatolíci-uniati — zvyknú často hlásať svoju jednotu s katolíckou cirkvou. *Alexander Pavlovič videl jednotu len s Cirkvou pravoslávnou.* Keď v Poľsku bola katolíkmi prenasledovaná pravoslávna Cirkev, Pavlovič vystupuje na jej obranu a píše:

Katoličeskaja Poľša brata ubivajet.
Povinuja jezuitam, Turok prevysšajet,
Bespoščadno pravoslavnych bratiev ubivajet.

Keby sme nevideli to násilie, aké sa teraz pácha na pravoslávnych veriacich a duchovných za ich vernosť pravoslávnej cirkvi, *ani by sa nám veriť nechcelo, že by „bratia" boli schopní pre svoju vieru aj zabíjať.* Zaiste srdce tak milujúceho otca duchovného sa naplnilo spravodlivým hnevom, keď napísal:

Ty Rus, dolžna svirepuju Poľšu nakazati!

Pavlovič túžil po tom, aby všetci Slovania boli pravoslávni a veľmi ho bolelo zvlášť to, že taký slovanský národ, ako Poľsko, sa dal do služieb Ríma. O tom medziiným píše:

Jezuitskimi mečtami Poľšu Rim pitajet,
A dva bratni narody mečta rozryvajet.

Rus kozacka svoju cerkov, svoj jazyk ľubila,
Mertvymi zvukami Rima Poľša kostel napolnila.

Rus iskoni molilasja naroda zvukami,
Poľskij kostel Rim odaril trubami, bubnami.

Ako plnia odkaz Alexandra Pavloviča tí, čo náš národ pod Karpatami rozdeľujú, a znepriateľujú vlastných bratov, rodiny a obce, *len preto, aby ich vytrhli z lona pravoslávnej cirkvi a dali do područia Ríma,* o ktorom A. Pavlovič nechcel ani počuť? Naopak prosil Boha, aby aj Západ poznal, že pravda je len v pravoslávnej viere. Preto pri príležitosti 150. výročia jeho narodenia s láskou si spomíname na nášho svidníckeho nebohého otca duchovného, modlíme sa zaňho, aby ho milosrdný Boh za jeho vernosť sv. pravosláviu odmenil večnou odmenou cárstva nebeského a spolu s ním sa modlíme jeho slovami za celý ľud:

O Hospodi blahoslovi struny našej liry,
Čtoby poňal zapad istinu pravoslavnoj viry!

Prot. Peter Cuper

Akého si náboženstva, viery?

(pokračovanie)

Okolnosti videli pápežského legáta, ktorý sa zúčastnil v triumfe. **(Istoria umstvennaho razvitia Európy, S. P.** 1869 r., str. 19—20).

Na inom mieste ten istý autor, pri popise dobývania iných miest, medzi iným, uvádza toto: **„Náčelníkmi tejto armády boli rímski a francúzski preláti; generálmi boli biskupi; inžinierom bol arcidekan. Pri dobytí Bezje, (boj križiakov proti heretikom na Západe, — pozn. prekladateľa), jeden vojak, ktorý voči obetiam mal viac súcitu a viac bol unavený vraždami ako jeho velitelia, opýtal sa abbata (mladší svetský kňaz v Taliansku — pozn. red.) Arnolda, ako môže rozpoznať katolíka od heretika a zachrániť ho, abbat odpovedal: „Bi ich všetkých, — Boh rozpozná svojich". V meste bolo zavraždených 20 000 ľudí, a potom aj samo mesto bolo spálené, aby ostalo ako výstraha o pápežskej pomste. Pri hromadnej lavarskej vražde ľudí, bolo spálené na jednom ohništi naraz 400 ľudí, počas čoho padla poznámka: „Horia výborným ohňom, a s tým sú poslaní do večného pekla". (Tamtiež, str. 53—54).** O neúspechu križiackych výprav píše aj gr. kat. biskup dr. V. Hopko, keď tvrdí, že dobrú vôľu pápežov „zničili sami krestonosny armady" (Gr. kat. cerkov).

Z mnohých pokusov o zjednotenie cirkvi boli čiastočne uskutočnené iba

tieto: lyonská v roku 1274, florentínska v roku 1439, brest-litovská v r. 1596 a užhorodská v roku 1646. O všetkých týchto sa dočítate, drahí čitatelia, v ďalších číslach nášho časopisu.

LYONSKÁ ÚNIA (1274). Iniciátorom lyonskej únie bol byzantský cisár Michal VIII. Paleológ. Okolnosti, ktoré ho donútili k tomu, aby sa obrátil o pomoc k pápežovi, boli nasledujúce: Cisár Michal Paleológ vyhnal latiňanov z Carihradu a obnovil pravoslávnu byzantskú ríšu (1261). Avšak týmto iba rozhneval pápeža, ktorý sa stal veľkým nepriateľom cisára. Pápež Urban IV. stratil nádej na podmanenie si východnej cirkvi, začal opäť burcovať západných vládcov ku križiackym vojnám proti Byzancii. Bojovať proti veľkej prevahe všetkých západných vladárov cisár Paleológ nemohol. Jeho vojenské sily boli vyčerpané vo vojnách proti Turkom. Taktiež aj vo vlastnom štáte nemal ľahkú situáciu. Jeho vlastný ľud nebol s ním spokojný, lebo sa nezákonným spôsobom dostal na cisársky trón. Aby sa dostal z ťažkej situácie, Paleológ sa rozhodol požiadať pápeža o pomoc proti Turkom s tým, že mu za jeho pomoc pomôže podriadiť východnú-pravoslávnu cirkev. Pápež Gregor X. súhlasil s takým cisárovým návrhom a požiadal cisára, aby poslal splnomocnených delegátov za pravoslávnu cirkev na snem do mesta Lyon (1274). Grécky národ a jeho duchovenstvo v čele s patriarchom boli kategoricky proti únii s Rímom. Cisár však použil svojej cisárskej moci a proti vôli ľudu a duchovenstva poslal niekoľko legátov na snem. Podmienkou pre uzavretie únie bolo: uznať rímskeho pápeža za hlavu cirkvi a prijať rímske učenie o pochádzaní Ducha Svätého i od Syna. Východný obrad mohol byť ponechaný a nezmenený. Pápež splnil svoj sľub a zastavil križiacky pochod proti Paleológovi. Oveľa ťažšie bolo splniť požiadavku pápežovu — donútiť pravoslávnych prijať úniu s Rímom. Grécky národ a duchovenstvo nechceli ani počuť o únii. Paleológ chcel najsamprv láskavými slovami presvedčiť národ, ale keď sa mu nedarilo, začal používať násilie: dal väzniť tých, čo sa postavili proti únii, posielal ich do vyhnanstva, rozkázal im odrúbať ruky, trhal obličaj a t. p. Nakoniec sa mu podarilo klamstvom presvedčiť pápeža, že únia bola prijatá. Ale keď pápež Martin IV. sa dozvedel, že únia sa neuplatnila, vylúčil Paleológa z cirkvi a cisár zakázal spomínať pápeža na bohoslužbách.

V 1283. r. bol zvolaný snem do Carihradu, na ktorom únia bola odsúdená. Pravoslávni Gréci natoľko znenávideli úniu, že v Carihrade boli posvätené všetky chrámy od poškvrnenia, v ktorých uniati vykonávali svoje bohoslužby. (Zrovnaj: V. Nikoľskij — Lyonskaja unia. (Prav. ob. 1867 kn. 5—9).

FLORENTSKÁ ÚNIA (1439). Podobne ako lyonskú, tak aj túto vyvolali nie náboženské, ale politické okolnosti vo vtedajšom byzantskom impériu. Turci v XV. storočí urobili naň taký nátlak, že jeho pád bol nevyhnutný. Byzantský cisár Ján VI. Paleológ, v snahe zachrániť impérium, obrátil sa s prosbou k pápežovi Eugéniu IV., aby tento presvedčil západných vladárov o nutnosti pomôcť cisárovi v boji proti Turkom — mohamedánom. Za túto službičku cisár sľúbil urobiť nátlak na východnú cirkev, aby sa podriadila Rímu.

(pokračovanie).

Prot. Michal Kernaševič

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

OSLOBODENIE LADOMÍROVEJ SOVIETSKOU ARMÁDOU

Sovietska armáda oslobodila obec Ladomírovú 15. októbra 1944. Prvým starostom obce bol nebohý Ján Bojčik. Obec bola veľmi zničená. Monastier bol úplne zruinovaný. Trčali tu už len holé múry, ba aj tie boli poškodené. Z celého kláštora zostal v celosti iba chrám a dom dr. Podhajeckého.

A zasa nové starosti nadišli. Bolo treba sa starať o jedno, o druhé a okrem toho ešte boli aj starosti vyplývajúce z funkcie občianskeho úradu. Treba bolo urobiť súpis škôd. Z tlačív, ktoré sám nebohý o. archimandrita vyplňoval a ktoré sa ešte zachovali, sa zračí, že neboli malé, veď predstavovali sumu Kč 1,714 000,—. Podľa jeho údajov sa stratilo alebo bolo zničené:

2000	*Trebnikov*	*à 200 Kč*	*spolu*	*400 000 Kč*
200	*Evanjelií*	*à 500 Kč*	*spolu*	*100 000 Kč*
200	*Cirk. kánony*	*à 100 Kč*	*spolu*	*20 000 Kč*
200	*Ján Kronštad.*	*à 50 Kč*	*spolu*	*10 000 Kč*
150	*Zahrob. žizň*	*à 70 Kč*	*spolu*	*10 500 Kč*
300	*Molitvennikov*	*à 30 Kč*	*spolu*	*9 000 Kč*
100	*Psaltyri*	*à 150 Kč*	*spolu*	*15 000 Kč*
200	*Biblií (pre deti)*	*à 30 Kč*	*spolu*	*6 000 Kč*
			Spolu:	*570 500 Kč*

11. septembra 1945 v deň tradičného odpustu — púte uskutočnil sa tu snem pravoslávneho duchovenstva, ktorý mal riešiť ďalší osud pravoslávnej Cirkvi v ČSSR. Tu došlo k dohode požiadať Srbskú pravoslávnu cirkev, aby vypustila našu eparchiu spod jej jurisdikcie a zároveň požiadať Ruskú pravoslávnu cirkev, aby nás prijala pod svoju správu. Riešenie bolo takto prijaté jednohlasne a realizované bolo 14. januára 1946. Tento snem zvolával a viedol vtedajší biskupský administrátor d. o. prot. Juraj Kuzan.

Roku 1946 o. archimandrita Savva onemocnel. V nemoci veľa vytrpel. Vtedy mu boli nápomocní veriaci a jeho nástupca o. prot. Michal Kurjatnik. Vekom bol ešte mladý (mal 46 rokov), ale fyzicky veľmi zráňaný, slabol a slabol zo dňa na deň. Zhoršeniu jeho zdravotného stavu veľmi prispela nečakaná návšteva istej provokatérky, ktorá ho do smrti nastrašila. Napokon zaľahol do postele a čakal na posledný okamih svojho pozemského života. Často ho navštevovali tunajší veriaci, a to nielen pravoslávni, ale aj gr. kat. A tunajší kantor p. Ján Varga býval uňho každý večer.

Nakoniec prišiel marec — posledný marec. Istého večera veľmi sa mu zažiadalo vody zo studienky „Spod dila". Bolo asi 8 hod. večer. Nikomu sa však nechcelo brodiť po tme a v snehu za vodou, ktorá bola vo vzdialenosti asi 2 km. Nakoniec však Varga sa pobral po vodu. Odišiel domov, posedel za čas, ktorý bol potrebný pre cestu k studienke a späť a tak sa vrátil k nemocnému duchovnému. Otec Savva mu však dal „košík": ani ju do rúk nevzal, iba poznamenal, že nie je tá, ktorú si žiadal.

13. marca 1946 otec Savva navždy zanechal svojich veriacich, svoju farnosť. *Navždy odišiel pastier, duchovný otec, akých je málo vidieť chodiť po tejto zemi.*

Keď bol ešte v Medzilaborciach, staral sa o výstavbu tamojšieho chrámu. Na farskom byte spolu pri sebe živil za svoje peniaze 5 mladých študentov.

Menovaný bol pochovaný veľa tunajšieho chrámu dňa 16. marca 1946. Pohreb vykonal d. o. archimandrita Andrej Kolomackij s d. o. prot. Jurajom Kuzanom, Michalom Kurjatnikom a igumenom Metodom.

Jeho posledné slovo znelo:

„. . . Prosím o odpustenie mne hriešnemu a zatratenému, ak moja smrť zapríčiní niekomu z mojich príbuzných, duchovných dietok a bratov — spolupastierov smútok a nešťastie. Pred Bohom som veľký hriešnik, ale pred Vlasťou a pred všetkým Slovanstvom som nezhrešil, lebo podľa svojich síl slúžil som spoločnému dielu a národu počas vojny i po nej . . ."

Po smrti o. Savvy správu farnosti prevzal d. o prot. Michal Kurjatnik. *Spravoval ju od r. 1946 do 1950. Za dobu svojho účinkovania staral sa o náležitú opravu domu Podhajeckého, aby bol súci na obývanie, lebo o. Savva býval iba v prvej drevenej monastierskej budove, ktorá ešte ako tak stála po vojne veľa chrámu.*

Roku 1947 bol tu robený nábor na optovanie do Sovietskeho zväzu. Z Ladomírovej optovali 3 rodiny, ktoré však sú znovu v Ladomírovej. (Pokračovanie)

Prečo sme sa navrátili z gréckokatolíckej cirkvi do pravoslávnej *(Pokračovanie)*

„Podľa úsudku viacerých historikov svojím založením siahajú do čias cyrilometodejských biskupstvá: nitrianske, bratislavské a spišské" (K. A. Medvecký: Cirkevné pomery kat. Slovákov v niekdajšom Uhorsku, str. 13, 14. Fr. V. Sasinek: Dejiny počiatkov Uhorska, str. 37. L. Petraš: Cirkevné dejiny, str. 139 140 a ďalej).

Vcelku až do Karola Róberta môžeme stopovať užívanie liturgie východnej v reči staroslovanskej.

U Rusov a národov juhoslovanských sa slovanská liturgia zachovala dodnes. Okrem nich majú tento obrad nemnohí Slováci. Rumuni a Maďari, ale posledné dva národy si obrad prispôsobujú svojej reči.

Haec linqua autem solum modernis temporibus auctoritatem in saceris obtinuit. Antiquitus debuerunt etiam Romani uti linqua Slavonica. In fine, modernissiméus temporibus etiam alpabeta Romanicum in libros liturgicos introductum est. Missa Graeca, Maximilianus pag. VI. et VII.

Pôvodná staroslovanská reč dostala u slovanských národov rozličné zafarbenie krajové. Staroslovančinu každý slovanský národ prispôsobuje si k svojmu jazyku, najmä pravopisne a ešte zvlášť vo výslovnosti, a preto sa zdá inakšou reč bohoslužobná bulharská, srbochorvátska a ukrajinská. Na pr. litera „g" a „jať". Veľkorus, Srbochorvát a Bulhar vyslovuje Gospodi pomiluj, Ukrajinci a Podkarpatskí Rusíni Hospodi pomiluj. Literu jať Bulhari vyslovujú „e", na pr. veky vekov. Veľkorusi „ě" alebo „je", napr. věky (vieky) věkov. Ukrajinci „ji" alebo „i", napr. viky vikov, Djiva

Podľa úsudku viacerých odborníkov jazykovedeckého odboru ustálené je, že litera jať sa má vyslovovať ako české „é" a slovenské „je".

Staroslovančina prekvitala u Rusov a národov juhoslovanských, preto macedónske a ruské nárečie staroslovančinu zmenili. Terajšiu bohoslužobnú reč už nazývame cirkevne-slovanskou (kirchenslavich).

V nej sa nám zachovalo veľké množstvo pamiatok, starých rukopisov a kníh, siahajúcich do 11.—18. stor.

Pre obecnú potrebu sa žiadalo mať najužívanejšie omše východnej liturgie aj v slovenčine, keďže preklad jej majú už Francúzi, Nemci, Rumuni, Maďari, Srbi, Chorváti, Bulhari atď. Vyšla i v latinskej reči.

Vykonal teda Pavel Spišák cennú vec, keď ju preložil do slovenčiny. Nechže slúži jeho dielo k povzneseniu náboženského ducha medzi naším ľudom. V Spišskej Kapitule v deň sv. Jozafata, arcibiskupa mučeníka, 1932, Aloiz Miškovič, kňaz, profesor, v. r."

V záverečnom slove autora hovorí sa nasledujúce: **„Pri zostavení tejto knižočky som upotrebil text pôvodný, grécky a preklady: staroslovanský, bulharský, srbochorvatský, ukrajinský, latinský, nemecký, francúzsky atď.**

Aj keď táto kniha bola napísaná latinkou, predsa bola zachovaná transkripcia zo starých pravoslávnych cirkevne slovanských kníh a v textoch bolo **ponechané slovo p r a v o s l á v n y** ako v reči cirkevne slovanskej tak aj tiež bolo ponechané v preklade v slovenskej reči. Na Veľkom vchode cirkevne slovanký text: **„. . . i vsich vas pravoslavnych christian, da pomjanet Hospoď Boh v carstviji svojem vsehda nynie i prisno i vo vieky viekov"**, v preklade do slovenčiny znie takto: **. . . a na všetkých vás, pravoslávnych kresťanov nech si spomne Pán Boh v kráľovstve svojom vše, teraz i vždy i na veky vekov".** K textu je uvedená nasledujúca vysvetlivka: **„Pravoslávnych, pravo slaviť. Ortodoxný. Ktorí pravého Boha a jeho pravú vieru slávia."**

Na cintoríne

Každú jeseň v tom istom čase sa opakuje krásny kresťanský zvyk, keď všetci prichádzame do záhrady mŕtvych — na cintorín, aby sme si uctili pamiatku svojich drahých zosnulých a prosíme skrze naše modlitby o odpustenie ich hriechov Pána Boha.

Tu chtiac či nechtiac sme prinútení rozmýšľať nad životom a smrťou.

Nad životom a smrťou sa vážne zamýšľame iba vtedy, ak niekto nás opustí a odíde spomedzi živých, keď smrť ho spomedzi nás doslova vytrhne a aj teraz, keď tu stojíme nad upraveným kúskom rodnej zeme, kde leží náš blízky, drahý, príbuzný a priateľ.

I sama príroda — to jesenné obdobie na nás pôsobí a viacej nás núti zamyslieť so nad touto otázkou života a smrti, ukazuje na premenu prírody, ktorá sa tak podobá aj našej ľudskej premene.

Veď tak, ako to krásne leto vo všetkej svojej kráse a nádhere sa pominie, tak sa pominieme aj my ľudia, ale znovu potom príroda ožije v jarnom slniečku, tak ako aj my budeme tiež znovu oživení na konci tohto sveta.

I sama príroda ukazuje nám, že nič tu nie je stále a trvanlivé, ale naopak, všetko pominuteľné. Že existuje v tomto živote tá premena, o ktorej hovorí sv. Písmo a že je pravdivá a skutočná, že Boh je Pánom sveta viditeľného a i neviditeľného, Pánom hmoty i ducha, všetkého živého i neživého.

Je tu aj spomienka na to, čo pre nás naši drahí znamenali i to, čo vykonali i čo už nestačili vykonať. Preto toto, čo snáď oni pokazili, my snažme sa napraviť a z ich chýb sa dostatočne poučiť, aby sme boli verní až do smrti a dostali od Boha korunu života.

Je tu aj bolesť pri spomienke, že nás predčasne opustili a že ich tu čakala ešte dôležitá práca, že zostala práca nedokončená, že až príliš priskoro vyhasol ich život.

Ale je tu aj útecha, že sa raz s nimi stretneme v novom živote.

A my sa modlíme ďalej za nich, aby Boh im odpustil všetko, čím sa previnili, aby naše stretnutie bolo pre nich i pre nás radostné a aby, aj keď my raz nebudeme môcť od Boha prosiť o odpustenie, naši potomci nad naším hrobom takto tiež prosili a nás si uctili.

Štefan Horkaj, farár

UPOZORŇUJEME, že čoskoro vyjdú z tlače PRAVOSLÁVNE KALENDÁRE na rok 1970. Objednávky prijíma obchod PETRA PREŠOV, ktorý ponúka aj BIBLICKÉ DEJINY a PRAVOSL. KATECHIZMUS v slovenčine, ktoré práve vyšli.

REDAKCIA UPOZORŇUJE: nezabudli ste si predplatiť ODKAZ sv. CYRILA A METODA na rok 1970? Predplatné prijíma Váš pošt. doručovateľ, alebo PNS na Vašej pošte!

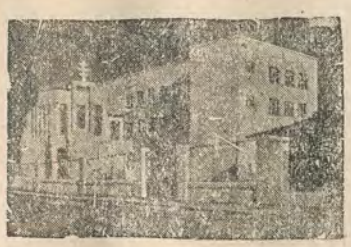

A brány PBF sa otvorili opäť

OTVORENIE AKADEMICKÉHO ŠKOLSKÉHO ROKU NA PRAVOSLÁVNEJ BOHOSLOVECKEJ FAKULTE V PREŠOVE.

Po búrlivom lete v živote pravoslávnej cirkvi i v živote spoločenskom prišiel 1. október, ktorý otvoril brány vysokých škôl. Naša Pravoslávna bohoslovecká fakulta tiež prijala so zvyčajnou láskavosťou svojich poslucháčov. Prišli poslucháči noví, aj tí, ktorí v štúdiu pokračujú.

Samotné slávnosti otvorenia školského roku 1969/1970 sa začali rannými bohoslužbami, ktoré odslúžil sám J. Blaženstvo, metropolita Dorotej z Prahy s Preosvieteným vladykom Nikolajom, biskupom prešovským, a profesormi-duchovnými. V aule fakulty sa potom zišlo slávnostné zhromaždenie. Po modlitbe a hymne školský rok otvoril pán prodekan fakulty dr. Leonid Berezovský. Vo svojom prejave rozobral život pravoslávnej cirkvi a fakulty počas minulého roku a teraz. Poukázal najmä na ťažkosti, ktoré naša cirkev a spolu s ňou aj fakulta museli znášať v roku 1968 a na začiatku roku 1969 zo strany cirkvi gréckokatolíckej, vedenej protisocialistickými a najmä protisovietskymi silami. Teraz, keď v štáte nastal poriadok, dúfame, že aj tieto sily sa ukľudnia. Zatiaľ sa tak nestalo — povedal rečník — a tlak násilnosti a neľudskosti trvá, o čom svedčí príklad Jakuban. Ďalej povedal: „Mnoho mladých duchovných, odchovancov PBF, sa dalo zlákať na stranu únie, lebo videli tam hmotné blaho (doláre zo západu). Avšak je radostné, že aj mnoho ostalo verných pravoslávnej cirkvi. Voľné miesta treba zaplniť novými silami, čestnými a charakternými". Napokon pán prodekan zaželal všetkým poslucháčom a profesorom veľa síl, Božieho požehnania a múdrosti pri úspešnom štúdiu pravoslávneho bohoslovia.

Slova sa potom ujal Jeho Blaženstvo, metropolita Dorotej. Ako dobrý, láskavý otec nás všetkých, obrátil sa k študentom s duchovným pokrmom životných skúseností, povzbudil ich obsahom listov, ktoré prišli zo zahraničia a kde ich autori odsudzujú zverstvá páchané na pravoslávnych duchovných a veriacich v Československu. Súcit autorov týchto listov voči nám v nás budí silu do ďalšej práce pre rozkvet svätého pravoslávia u nás. Zaželaním mnohých síl a Božieho požehnania a lásky Matky Božej Pokrovnej Jeho Blaženstvo Dorotej ukončil svoj prívet.

Slávnosť obohatil i Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, svojimi príhovormi a otcovskými radami. Napokon pán prodekan prečítal pozdravný list od olomoucko-brnenskej eparchie a telegram d. o. dekana fakulty, ktorý je na liečení.

Modlitbou „Dostojno jesť..." bol akt otvorenia jubilejného školského roku ukončený.

Daj, Bože milosrdný, aby jubilejný 20. školský rok na PBF bol

plodný, aby priniesol cirkvi našej svätej pravoslávnej ďalších dobrých pastierov pravoslávneho stáda, lebo kúkoľ, ktorý vypadol počas minulého roku treba doplniť zdravou pšenicou, ktorej zdravé jadrá sú a budú.

Bože, požehnaj veniec nového školského roku na PBF svojou veľkou múdrosťou! R. F.

Odpovedáme naším čitateľom

LIST ZN. P. J. K.-KATOLÍK

Píšete nám, že ste prečítali náš časopis Odkaz sv. Cyrila Metoda č. 4/1969, pričom namietate, že skresľujeme historickú pravdu čo sa týka článkov o sv. bratoch Cyrilovi a Metodovi. Že nie je dokázané, aký obrad bol prinesený sv. bratmi na Moravu, že Kyjevské zlomky (listy) dokazujú existenciu sakramentára patriarchátu aquilejského (latinského), že príslušnosť k prestolu apoštolských kniežat Petra a Pavla viazala kresťanstvo k poslušnosti prestolu rímskeho biskupa, že k tomu prestolu sa podriadili v misijnej činnosti aj solúnski bratia, že oni si dali schváliť „nový model" liturgie v Ríme... „Nie, na žiaľ, nezachovali sme si ani ich p í s m o ani ich bohoslužobnú reč a kto to tvrdí, ten to môže tvrdiť len t e n d e n č n e, totiž že tá reč a písmo je v terajšej východnej liturgii, koná to z á m e r n e a t e n d e n č n e." Pochybujete nad kontinuitou pravoslávnej cirkvi od sv. bratov podnes.

Najsamprv treba konštatovať, že keď boli sv. bratia na V. Morave, do rozkolu (do 1054), medzi kresťanským Východom a Západom chýbalo skoro 200 r. a preto nie je možné hovoriť o príslušnosti k Rímskej cirkvi alebo k prestolu apoštola Petra. Obidvaja bratia boli vyslaní z jurisdikcie Konštantínopoľskej, a nie z Rímskej. Teda podriaďovali sa svojmu biskupovi, ktorý ich na V. Moravu poslal a dal im plné moci. Že išli do Ríma, je jasné, že obvinený musí ísť na ten súd, ktorý ho obviňuje, a preto aj pred tým súdom sa musí brániť. Veď Konštantínopoľský patriarcha ich v ničom neobviňoval, a bol si vedomý toho, že „budú hlásať kresťanstvo v reči, ktorá bola na Morave." (Pozri Život Metoda kap. V: Va bo jesta Solunjanina, da Solunjana vsji čisto slovjensky besjidujut). Ďalej táto kapitola nám hovorí, že hneď — teda ešte v Carihrade, preložili sv. Evanjelium na nedele a sviatky: I abie složi pismena a načja besidu pisati jevanhelsku: „Iskoni bje slovo i slovo bje u Boha i Boh bje slovo..." (Život Konštantína, kap. XIV) „V skori, že vesj cerkovnij čin prjeloži, nauči ja (t. j. učeníkov, ktorých sv. bratia vzali so sebou (utrjnici, hodinam, večernji, navečernici i tajnii službje" (Kap. XV. Život sv. Konštantína). A toto je dôkaz, že na V. Moravu už preložené bohoslužby priniesli teda v ý c h o d n é bohoslužby.

Že Kyjevskij misal (listky) je úryvkom z aquilejského sakramentára, neznamená to, že sv. bratia sami slúžili rímsku o m š u. Toto urobili pre také cirk. obce, kde už bolo kresťanstvo šírené v reči latinskej — franskými duchovnými.

Že sa nepáčila franským duchovným ich činnosť na V. Morave, dosvedčujú ich sťažnosti rímskemu pápežovi, pre ktoré obvinenie museli cestovať do Ríma na obranu.

Keby boli sv. bratia na strane franských duchovných a išli im poruke, prijali obrad západný, rozhodne by nedošlo k tomu, že nielen sv. bratov Cyrila a Metoda z Veľkej Moravy donútili k ceste do Ríma, kde napokon aj sv. Cyril zomrel v gréckom kláštore, ale aj ich učeníkov, ktorých bolo okolo 200, dali vyhnať z V. Moravy — ich zapríčinením urobil to Svätopluk a napokon ich prácu — prekladateľskú činnosť z n i č i l i ako kacírske učenie. Na „nový m o d e l" liturgie nevieme odpovedať. Či autor listu sa vysmieva sv. Liturgii sv. Jána Zlatoústeho, ktorú slúžili sv. bratia na Veľkej Morave a ich učenici, ktorú i podnes naša pravoslávna cirkev bez žiadnych nánosov chráni, či snáď pod týmto pojmom autor myslí na nejakú inú liturgiu?

Máme preto na autora listu dve otázky:

1. Prečo franskí duchovní po smrti sv. Metoda spálili — zničili, možno aj iným spôsobom všetku ich prácu; či preto, že ich práca bola v prospech rímskej jurisdikcie, alebo preto „že bola pravoslávna" — byzantské preklady do cirk. slov. a nie rímske preklady.

2. Prečo teraz po 1100 rokoch od ich smrti takú veľkú úctu vzdávajú tým, ktorých keď títo žili, tak nenávideli?

2. Aký príkaz dal pápež Štefan V. legátom, ktorých poslal na V. Moravu po smrti Metodovej?

A napokon, či s n á ď nie je tendenčné, ako to píše autor, aj to, že existuje do dnešných čias h l a h o l i k a a že milióny ľudí poznajú aj cyriliku? Kto vlastne tvrdí, že hlaholika je totožná s cyrilikou? My to netvrdíme.

Pýtame sa ešte aj na to, že potom aké preklady slávnostne schválil pápež Hadrián II. Či bulla pápeža Jána VIII. „Industriae tuao" je tiež len tendenčná?

Neviem, či autor je oboznámený s prácou Traktát mnícha Chrabra „Skazanije o pismenoch z X. st." Alebo pozná prácu univ. prof. dr. Jána Stanislava, str. 80, ktorý píše: „Gorazd a Kliment na rozhovore u Svätopluka poučujú svojho panovníka o pôvode svätého Ducha (Filoque) a hovoria, že sú ochotní pomeriť sa s Vichingovými kňazmi, ak títo prijmú Metodovo učenie.. Teda, o ktoré učenie ide, o byzantské, odkiaľ prišli sv. bratia, alebo o rímske, pre ktoré, ak by boli jeho prívržencami, nemuseli by trpieť a neboli by napokon ani ich žiaci z Veľkej Moravy vyhnaní?!

Píšu nám naši dopisovatelia

RADOSŤ V ZEMPLÍNSKEJ ŠIROKEJ.

Obec je skutočne široká. Pochodili sme ulice a uličky, rozbiehajúce sa do šírky; asi odtiaľ pomenovanie. Ináč je to obec ako mnohé iné na šírej zemplínskej rovine. Ale predsa je trocha zvláštna. Dominuje jej krásny, rýdzo pravoslávny chrám! Jeho vzhľad a vnútorné zariadenie nadmieru poteší srdce človeka. Táto svätyňa, bašta pravoslávia na Zemplíne, bola postavená pred 40 rokmi za ťažkých, preťažkých podmienok materiálnych, ideových i psychických. Akou veľkou odvahou a duchovnou vyspelosťou disponovali naši bratia a sestry, keď obkolesení morom katolicizmu, voči nám vždy krajne nepriateľsky naladeného, odvážili sa vrátiť z únie do lona pravoslávia, z ktorého v r. 1646 boli ich otcovia panskou zlovôľou násilne vytrhnutí. Štyridsať osamotených rodín nastúpilo vtedy tŕnistú cestu priekopníkov, ochrancov tej tlejúcej iskry sv. pravoslávia, ktorú sa od čias sv. Cyrila a Metoda vždy niekto usiloval uhasiť. Široko-ďaleko sa vtedy nik neodvážil k pravoslávíu ani hlásiť, ale oni statočne obstáli a vydržali, napriek intrigám, protivenstvám a pokusom zlikvidovať „šizmu", ako volajú naši neprajníci sväté pravoslávie. Ich duchovný zápas skončil sa víťazne, tu, hľa, jeho ovocie. Ako maják na rozbúrenom mori svietil starodávny Rebrín — tak sa predtým obec volala — na cestu za pravdou Christovou.

V nedeľu 21. septembra 1969 tento chrám Boží milo privítal pútnikov, ktorí prišli na odpust Roždestva Prečistej Divy zo všetkých kútov nášho Východu. Akože, na mariánsky odpust? Veď „pravoslávni neveria v Pannu Máriu!" Tak počujeme denne zo všetkých strán. To je l o ž, hrubá lož. Tí, ktorí to tvrdia, sú úbožiakmi, preto, lebo tárajú zlomyselnú nepravdu. Sú aj nespravodliví. Kydajú na nás špinu všetkého druhu a nedoprajú nám ani lásky a milosti Božej, znemožňujú nás, stavajú nám zábrany, zátarasy. Bolí nás to, keď toľko príkoria, klebiet a pohŕdania musíme znášať od našich kresťanských bratov. Keď otec Semanco túto smutnú skutočnosť v kázni konštatoval, ľudia v cerkvi hlasite plakali...

Pravoslávna cirkev je mariánska. Mariánsky kult je v nej silne zakorenený od dôb apoštolských. Kde inde je toľko krásnych, priamo umeleckých piesní, hymien, modlitieb, toľko sviatkov a chrámov zasvätených v česť Bohorodičky ako u nás? Kto má krajšie ikony Bohorodičky, než my?! Preto, vážení, ktorí nás nenávidíte a podceňujete, príďte do našich chrámov a uvidíte! Treba sa presvedčiť, pravdu hľadať a zanechať zlomyselnosti a podvodov, lebo Boh vidí do srdc... Slávnostne vítal zvon na veži prichádzajúce procesie. Hrnuli sa jedna za druhou. Pravoslávnych na Zemplíne je veľa. Nie masovo, ale sú všade, niekde i celé obce. Príležitostne sa schádzajú a tak spolu s duchovnými tvoria veľké spoločné telo, viditeľnú cirkev Christovu, ktorej je On zakladateľom i Hlavou. Iný základ nejestvuje, inej hlavy niet! S potešením človek sleduje 15 slúžiacich verných duchovných spolu s milovaným vladykom Cyrilom. Vnášajú do našich srdc pokoj Boží a dôveru v ochranu a pomoc Kráľovnej neba i zeme. Tešia sa naše srdcia, že kresťanský ľud na Východe i na Západe tak vrúcne oslavuje Božiu Matku. Ona je Matkou nám všetkým, nielen katolíkom, ako si to oni naivne a pyšne namýšľajú a dávajú nám to pocítiť! Jej materinskú lásku, pomoc a záštitu prajeme všetkým ľuďom. Neuzurpujeme ju len pre seba.

Na odpuste v Zemplínskej Širokej bolo aj zopár nepravoslávnych. To je potešiteľné o to viac, že na rozdiel od svojich súvercov majú o nás priaznivú mienku. Šesťnásťročná Gabika zo Sliepkoviec sa vyjadrila, že sa cítila dobre, veď že aj my sa len k Bohu modlíme čo oni, že je to to isté, lebo Boh je len jeden. Iba bohoslužby sa jej zdali prídlhé: trvali komplet so všetkým 3 hodiny a na to ona, ako katolíčka nie je zvyknutá. Ďakujeme Gabike a ostatným nepravoslávnym bratom za ich účasť, že sa nebáli prísť a spolu s nami „jedinymi usty i jedinym serdcem" slávili Narodenie Božej Matky. Je to len želateľné, aby podobné vzájomné stretnutia obidvoch strán boli hojnejšie, aby sme sa častejšie navštevovali, a tak si lepšie rozumeli.

Naši pravoslávni v Širokej sa i naďalej aktivizujú. Stavajú farskú budovu, základný kameň posvätil Preosvietený vladyka pri obchôdzke chrámu. Pri myrovaní každý dostal peknú pohľadnicu chrámu zvonka i vnútri. Skutočne, vzácna pamiatka. Vďaka Vám, drahí hostitelia, za pozornosť, za milé, bratské, prijatie a obcovanie. V službe dobru a pravde stojte i naďalej pevne na pozícii solúnskych bratov! Kovový hlas zvonu radostne vyprevádzal pútnikov pri ich odchode po skončených bohoslužbách.

Presvjataja Bohorodice, spasi nas!

Andrej Malina

KRIŽIACKA VOJNA V JAKUBANOCH.

Náboženský spor v Jakubanoch trvá už veľmi dlho; našich čitateľov sme už o rôznych nechutných záležitostiach z tejto obce informovali, vraciame sa však k veci ešte raz, lebo „križiacka vojna", vyvrcholila... Medzicirkevná komisia, ktorá sa zišla na ONV v Starej Ľubovni, sa d o h o d l a na spoločnom užívaní chrámu v Jakubanoch. Komisia bola zložená z našich, pravoslávnych zástupcov, zo zástupcov gréckokatolíckej cirvi a predstaviteľov ONV. Bolo rozhodnuté, že zástupcovia obidvoch cirkví sa dostavia do Jakubian, aby sa na tvári miesta dohodli ešte o niektorých podrobnostiach. Treba podotknúť, že pravoslávnych v obci je veľa a že teda sa patrí im vyhovieť v rámci náboženskej slobody. Východoslovenské noviny napísali:

„Bol piatok 12. septembra 1969... Na ulici pred farou sa začali tvoriť hlúčky ľudí... napokon sa ich zišlo do dvesto. Všetci patrili do tábora gréckokatolíkov. Vravelì si: prišiel náš deň. Fara musí byť opäť naša! Na fare bol iba pravoslávny farár s manželkou. V dave čoraz viac vrelo. Nervozita vrchobila. A keď ktosi zakričal Hurááá, ideme! — rozbúrená rieka sa pohla. Križiacka vojna sa začala. Vtrhli do dvora. Najprv začali roztĺkať okná. Potom sekerami, reťazami a inými predmetmi rozbili dvere do domu. Farár i s manželkou volali o pomoc. Keď však videli, čo sa robí, ukryli sa na povalu. A to, čo sa dialo v byte, možno vidieť iba v západných westernoch. Veriaci demolovali všetko, čo im prišlo pod ruky. Ničili, čo sa ničiť dalo, a to, čo zostalo nepoškodené, poodnášali do dvoch opustených domov v dedine, ktoré tiež násilím otvorili. Aj kravičku z maštale kamsi odviedli..." Potiaľ citát, Východoslovenských novín.

Potom prišli zástupcovia obidvoch cirkví. Zástupca Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi z Prešova vošiel do zdemolovaného bytu, bol tam napadnutý a vyviazol iba vďaka tomu, že sa vedel rýchlo dostať do biskupského auta. Na auto sa zniesla spŕška kameňov, čo, pravdaže, autu „na kráse" nepridalo, ale silne ho poškodilo. Nahuckaní gréckokatolíci však „bojovali ďalej..."

Východoslovenské noviny píšu ďalej: „Dielo skazy ešte nebolo dokonané, keď do obce prišla silná skupina príslušníkov Verejnej bezpečnosti zo Starej Ľubovne. Ich zákrok bol nevyhnutný. Rozzúrený dav nerešpektoval

ani ich výzvy. Niekoľko horlivcov sa im postavilo na odpor. Boj teda pokračoval. *Napokon pochopili nezmyselnosť svojho konania a vzdali sa. Piati z nich sa už ocitli na lavici obžalovaných podľa zákonného opatrenia číslo 99/1969 Zb. zo dňa 22. augusta 1969. Traja — Mikuláš Schudich, Štefan Kundľa a Štefan Dufala boli súdení za priestupok podľa paragrafu 1. Všetci boli uznaní vinnými a dostali nepodmienečné tresty v trvaní jedného mesiaca. Ďalší dvaja — Ján Firča a Ján Compeľ — za sťažovanie výkonu právomoci verejného činiteľa dostali prísnejšie tresty... J. Firča 3 mesiace a J. Compeľ 2 mesiace nepodmienečne... Okresný prokurátor vzal do väzby Jozefa Krivoňaka, Emila Ryboviča a Zuzanu Chudíkovú. Všetci budú súdení podľa trestného zákona...*"

Citovali sme zo smutného článku o ľudskej zlobe a nenávisti. Viníci boli potrestaní, ale kto nahradí zničené nervy nášho duchovného, to nie je totiž ukradnuté okno, ale človek. S otcom Bieloruským sme sa stretli nedávno. Jeho hlas má smutný poddtón, aj keď rozpráva o niečom inom, rozprávali sme sa s jeho ženou, len tak, o počasí, o bežných veciach, ale jej sa pritom triasli ruky, ani o tom nevedela. Majú deti a s týmito deťmi putujú k bratovi, k švagrovi, nemajú domov, nemajú vlastnú strechu nad hlavou, chodia z miesta na miesto napriek tomu, že deti majú chodiť do školy, a to v Jakubanoch. Za čo trpia tieto deti? Dôrazne sa pýtame: za čo trpia, čo komu urobili, čo urobili pánu Schudichovi osobne, veď tomuto pánovi Schudichovi nevadilo byť takmer 20 rokov pravoslávnym kantorom v Jakubanoch. Až vlani „zavetril" možnosť rozdúchať v obci boj, až vlani si nasadil masku „ľudskej tváre". Chráň nás, Bože, pred takými tvárami, chráň nás i naše deti, veď sme sa ničím neprevinili. Sme len pravoslávni, vari je to hriech?!

„ČI SI KATOJIČKA, ČI PJAVOSLÁVNA?"

Týmito slovami ma privítalo asi päťročné dievčatko — Melanija Cuperová. Bolo to ešte lanského roku, keď som prišla na návštevu k bratovi, kde bola uchýlená neblaho postihnutá rodina d. o. Petra Cupera. Dieťa, o ktorom som sa už vyššie zmienila, tak to ma privítalo, pred farou, slovami: „Ty pjavoslávna, či katojička"? Vo mne sa až dych zastavil, lebo som nevedela hneď na to odpovedať, až keď sa na dieťa pozriem so slzami v očiach, objala som dievčatko a pýtam sa ho: „Prečo, zlatá moja, takto sa ma pýtaš?" Dievčatko mi na to odpovedalo: „Lebo katojici bijú" Verte, ľudia Boží, je to veľmi smutná udalosť, ktorá sa odohrala nad nevinnými deťmi a ich rodičmi v 1968 roku. Podobné niečo som zažila, žiaľ, aj tohto roku, a to 13. IX. 1969, tamtiež — v Ladomírovej. Stal sa druhý neľudský, a to už vôbec nekresťanský čin nad rodinou dp. Jána Bieloruského z Jakubian, ktorého už druhýkrát postihlo nešťastie. V zime, keď mu zdemolovali faru a nábytok a teraz sa postarali „horliví novodobí kresťania" deložovať ho a ničiť všetko, čo sa len dalo. Dp. Ján Bieloruský utiekol s rodinou k svojmu bratovi do V. Orlíka, aby si zachránil holý život. Zhodou okolností navštívil aj farnosť v Ladomírovej, kde som bola zase očitým svedkom, ako tu plačú deti a ich rodičia, veľké zúfalstvo a vypätie nervov. Videla som ako sa deti túlili k mamičke, aby im dakto neublížil. Touto cestou nášho cirkevného časopisu volám a prosím ľudí, ktorí ozaj veria v meno Božie, aby nedopustili viac k takým nehorazným činom. Aby nevinné deti netrpeli pre nerozmyslené, barbarské činy nezodpovedných ľudí našej spoločnosti. Tieto nevinné deti budú na takéto nehorázne činy spomínať, kým žiť budú, čo je nepekná vizitka pre gr. katolícku cirkev.

M. Kuzanová

Zo života prešovskej eparchie

● Dňa 2. X. 1969 **zasadala v Prešove Posvätná synoda pravoslávnej cirkvi v ČSSR.** Zasadanie riešilo aktuálne otázky, týkajúce sa života našej cirkvi.

Suspendácia.

● **Jozef Čekan,** býv. pravoslávny duchovný, bol pre porušenie prísahy vernosti pravoslávnej cirkvi a pre stratu dôvery **suspendovaný.**

Archijerejské bohoslužby.

● Dňa 12. X. 1969 **Preosvietený vladyka Nikolaj,** biskup prešovský, v sprievode prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, **navštívil farnosť Vápeník, okr. Svidník,** kde veriaci svätili svoj chrámový sviatok v česť Pokrovu Božej Matky. Slávnostnú sv. liturgiu archijerejskú slúžil Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s duchovnými z okolia a s miestnym duchovným. **Príležitostnú kázeň predniesol d. o. prot. Michal Kernaševič z Ladomírovej.** K veriacim prehovoril i sám Preosvietený vladyka milými slovami, ktorými ich povzbudil do ich ďalšieho duchovného i pozemského života.

Rozlúčka.

Správca pravoslávnej farnosti v Bardejove, d. o. prot. **Georgij Šutko** sa dňom 15. X. 1969 **rozlúčil so svojou farnosťou a veriacimi,** ako aj s našou vlasťou a odcestoval i s rodinou na Zakarpatie. D. o. Georgijovi prajeme na novom pôsobisku veľa úspechov, zdravia a Božieho požehnania a vyslovujeme mu touto cestou vrelú vďaku za všetko, čo pre našu cirkev na východnom Slovensku urobil.

Vzácne výročie.

Dňa 14. X. 1969, v deň sviatku Pokrovu Božej Matky, **oslávil d. o. prot. A. Cuglevič,** duchovný na odpočinku, **štyridsiate výročie svojho kňazského vysvätenia.** Do ďalších rokov prajeme veľa zdravia a Božieho požehnania. **Na mnohaja lita!**

Zo života michalovskej eparchie

JUBILEUM ZLATEJ SVADBY

● Dňa 8. septembra 1969, v deň sviatku Roždestva Presv. Bohorodicy, dožil sa brat **Andrej Sabovík, člen Metropolitnej rady** pravoslávnej cirkvi zo Stretávky, so svojou manželkou Annou radostnej udalosti **50. výročia ich sňatku.** Významné jubileum zlatej svadby jubilanti oslávili pri dobrom zdraví v kruhu svojej rodiny a najbližších príbuzných v Stretávke. Z príležitosti tohto významného životného jubilea jubilantov pozdravili Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský, a d. o. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER, a po vykonanom molebenu zaželali jubilantom do ďalšieho života veľa dobrého zdravia, spokojnosti a hojného Božieho požehnania na mnohaja i blahaja lita.

SVIATOK KRESŤANSKEJ LÁSKY V ZEMPLÍNSKEJ ŠIROKEJ

● V nedeľu dňa **21. septembra 1969 v Zemplínskej Širokej z príležitosti chrámového sviatku Roždestva Presv. Bohorodičky konali sa tradičné odpustové bohoslužby spojené so slávnosťou posviacky základov novostavby pravoslávnej fary.**

Pravoslávna farnosť Zemplínska Široká na široko ďaleko je známa tým, že veriaci tejto obce sa ešte v 1926 roku navrátili do pradedovskej pravoslávnej viery, vybudovali si svoj veľkolepý chrám, v ktorom

sa chránia viaceré pamätihodnosti, ako pamiatka na zázračné zjavenie sa v bukovom dreve sv. kríža, sv. Ikona Presv. Bohorodičky, a preto aj v tomto roku, ako aj v uplynulých rokoch na tradičné odpustové bohoslužby zhromaždili sa pútnici nielen z blízkeho, ale aj z ďalekého okolia.

Tieto cirkevné slávnosti aj v tomto roku poctil svojou vzácnou návštevou aj Preosv. vladyka Cyril, v sprievode bohoslovcov Ladislava Fedora a Jána Gliganiča.

Na nádvorí chrámu pri slavobráne Preosv. vladyku uvítali zástupy pútnikov na čele s **kurátorom Andrejom Pavlínom. ml. ktorý uvítal Preosv. vladyku chlebom a soľou podľa starého slovanského zvyku,** a mládež predniesla uvítacie básničky a venovala Preosvietenému vladykovi kytice živých kvetov.

Vo dverách chrámu Preosvieteného vladyku uvítal správca farnosti o. Mikuláš Ščerbej.

Po utreni, ktorú vykonal d. o. Eliáš Sovič, správca pravoslávnej farnosti z Lutinej, konala sa slávnosť posviacky základov novostavby fary, ktorú vykonal Preosvietený vladyka Cyril, za asistencie duchovných. Slávnostnú **archijerejskú sv. liturgiu vykonal Preosv. vladyka Cyril, za asistencie veľadostojných otcov:** o. prot. Vasilija Mandzjuka zo Zempl. Širokej, o. prot. Štefana Mandzáka, z Bežoviec, o. prot. Michala Kernaševiča z Ladomírovej, o. arcidekana Jozefa Petranina, predsedu Misijného odboru ER, zo Strážského, o. Jána Chomu, arcidekana z Hažína, o. Jána Holoniča, dekana zo Šamudoviec, o. Jozefa Nadzáma, dekana z Podhoroďa, o. Petra Semanca, dekana z Michaloviec, o. Juraja Capa, dekana z Lastomíra, o. Eliáša Soviča, dekana z Lutiny, o. Jána Mantiča z Úbreža, o. Mikuláša Sedlického z Koš. Klečenova o. Ladislava Billého zo Zempl. Hradišťa a vysluhovania bohoslovcov Fedora a Gliganiča. **Národný cirkevný spev riadil brat kantor Július Čičák.**

Po evanjeliu obrátil sa s otcovskými slovami ponaučenia o potrebe realizácie viery dobrými skutkami k veriacim Preosv. vladyka Cyril.

V priebehu sv. liturgie veľký počet veriacich pristúpil ku sv. spovedi a sv. prijímaniu.

Počas pričastna **predniesol odpustovú kázeň** o potrebe prejavovania lásky a oddanosti k pradedovskej pravoslávnej viere **d. o. dekan Peter Semanco.** Po ukončení sv. liturgie konala sa večerňa s myrovaním a obchádzka chrámu s čítaním sv. evanjelií, po čom pozdravil veriacich pútnikov d. o. prot. Michal Kernaševič.

Záverom správca miestnej farnosti prot. Mikuláš Ščerbej poďakoval sa Preosv. vladykovi, duchovenstvu a veriacim za hojnú účasť, spoločné modlitby, ako aj za milodary, ktoré dali alebo zaslali na výstavbu fary.

PRACOVNÁ PORADA

Vo štvrtok dňa 25. septembra 1969 v miestnostiach Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach konala sa riadna celoeparchiálna pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovskej eparchie, zvolaná z príležitosti **prejednania návrhu na teologickú koncepciu našej cirkvi a jej prácu.** Po spoločnej modlitbe Carju nebesnyj Preosvietený vladyka Cyril predniesol zahajovací prejav, v ktorom srdečne privítal zhromaždené duchovenstvo a oboznámil ho s aktuálnymi pracovnými úlohami, po čom odovzdal slovo d. o. prot. Mikulášovi Ščerbejovi, riaditeľovi ER, ktorý predniesol situačnú správu zo života michalovskej eparchie.

Záverom d. o. arcidekan Jozef Petranin, predseda Misijného odboru ER prečítal duchovenstvu došlý **návrh na súčasnú teologickú koncepciu a prácu našej cirkvi,** ku ktorej duchovenstvo predniesol svoje pripomienky.

Po obšírnej diskusii Preosv. vladyka zhodnotil pracovnú poradu a činnosť duchovenstva. *(M. Š.)*

Posmrtná spomienka

Dňa 5. mája 1969 v Pinkovciach, okr. Michalovce, zomrela vo veku 71 rokov HELENA IVANOVNA PAVELKOVÁ, rod. Donskaja. Nebohá prišla so svojím manželom z Ruska r. 1919 a napriek tomu, že žila v katolíckom prostredí, nikdy na svoju vieru nezabudla. Svedčí o tom aj tá okolnosť, že bola pochovaná podľa obradu pravoslávnej cirkvi, a to dňa 7. mája t. r. pravoslávnym duchovným zo Zemplínskej Širokej za prítomnosti veľkého počtu občanov rôznych vierovyznaní. Všetci ju mali radi, lebo bola dobrou kresťankou, milosrdnou ženou a matkou 6 detí. Jej príbuzní žijú v Belgorodskej obl., Černanskom raj., Chutor Malyj. Nakoľko rodina nebohej je v styku s týmito príbuznými, aj touto cestou im ďakuje za prejavenú sústrasť, ktorou im uľahčili bolesť nad stratou milovanej matky, manželky, svachy a babičky. Pravoslávna cirkev sa za sestru Helenu Pavelkovu modlí tak, ako aj za všetkých „vo Boze počivšich otec i bratijach zde ležaščich i povsjudu pravoslávnych".

Vičnaja jej pamjať i blažennyj pokoj!

Manžel, rodina Gerberyová a celá rodina.